

Izhaja drugo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulerchenfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:
Za Avstrijo celo leto K 1.50
Za inozemstvo „ „ K 2.—
Posamezne številke h 10.
Odpriete reklamacije so
poštne proste.
Poštno-hran konto: 88.153.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 5.

Ljubljana, dne 13. maja 1911.

IV. leto.

Državna konferenca avstr. kršč. tobačnega delavstva.

Letošnje novoletne preosnove delavskih razmer tobačnega delavstva so popolnoma izpremenile razmere po tobačnih tvornicah, ne da bi se bile popolnoma vpoštevale delavske želje. Vodstvo »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« je glede na izpremenjen položaj po avstrijskih tobačnih tvornicah sklicalo državno konferenco, da se razpravlja na njej o novih preosnovah in o potrebnih reformah, da se ustvari trden temelj za nadaljnje delo.

Udeležba pri konferenci je bila dobra in je rodila zaželjeni uspeh. Delegati so se z veliko vnemo posvetili stvari. Upati je, da se pri konferenci izprožene misli izvedejo.

Objavljamo poročilo o konferenci. Iz debate zamoremo podati le najvažnejše stvari, ker je trajala dva dni. Sledi

poročilo.

Tovariš Ullreich otvori 25. marca ob 10. dopoldne v dvorani strokovnega društva krščanskih prekajevalcev, prisrčno pozdravi navzoče in predlaga sledeči spored:

1. Otvoritev in pozdrav. 2. Sestava seznama navzočih delegatov. 3. Poslovnik. 4. Preosnova plačilnih razmer. 5. Organizacijska vprašanja. 6. Deputacija h glavnemu ravnateljstvu. 7. Raznoterosti. Spored se odobri.

Zastopani so: »Zvezino« načelstvo in nadzorstvo, 13 delegatov. Krajne skupine so sledeče zastopane: Bavč 2, Fürstenfeld 1, Hajnburg 2, Halajn 1, Celovec 1, Ljubljana 2, Linc 2, Novi Jičín 3, Rovigno 3, Sacco 1, Švac 2, Sternberg 2, Ottakring 4, Rennweg 2, Cvitava 3, poljska »Zvezina« društva 1. Radi rodbinskih razmer se niso mogli udeležiti konference delegati skupin Landskron in Joahimovo.

Kot gosti se udeležijo konference državna poslanca Gostinčar in Kunschak,

urednik Krhne (Ljubljana), Kuře in Schmid (strokovna komisija), Knauer (prekajevalci), Reiter (stavbni delavci).

Poslovnik se odobri.

O novih plačah

izvaja tovariš Ullreich:

Vprašanje o novi ureditvi plačilnih in delavnih razmer se najlažje presoja z dveh stališč, kaj da nam je prineslo letošnje Novo leto in česa ne.

Kar smo dobili, ni veliko, a se kljub temu ne sme podcenjevati.

Predvsem gre za ureditev najbolj pečečega vprašanja, namreč plačilnega. Dosedanje zmedeno razmerje so poizkušali urediti. Ne da popolnoma odgovorimo na vprašanje, če se je regulacija posrečila, smo prisiljeni, da pripoznamo, da smo z regulacijo napravili velik korak naprej. Načelno se mora regulacija pozdravljati. Jasno je pokazala, kako da so bile zmedene razmere, a presojeti se mora tudi s stališča, da se je napravil ž njo važen začetek preosnove. Pozdravljati jo moramo tudi zato, ker se je ž njo ustvaril končno temelj, na katerem bomo delali naprej. Gotovo, da smo zelo skromni, če ta začetek reforme pribijemo z zadoščenjem.

Nikakor pa ni s tem rečeno, da zadovoljuje reforma tudi po vsebini. Dobri v reformi sta zgolj dve stvari: plačilni razredi in uvedba službene časne doklade.

Dragocen temelj je, ker so se ustanovile plačilne stopinje z začetnimi in z najvišjimi plačami. Zdaj vsaj vsaka delovna oseba zna, kam da spada in koliko da zasluži. Prej je bilo drugače. Službene starostne doklade so velikega pomena, dasi se to marsikje ne pripozna. Kolikokrat smo bili prisiljeni, da smo pribili slučaje, da so take delovne osebe, ki niso mogle bodisi zaradi bolezní ali starosti toliko izdelati, kolikor so izdelale prej, prestavila k slabše plačanemu delu in trpele tako izdatno škodo, ki so jo tembolj čutile, ker niso same bile vzrok gospodarske škode, ki so jo trpele. Neko-

Tobačni delavci! Tobačne delavke!

Na državnozborsko volilno agitacijo za kandidate Slovenske Ljudske Stranke!

liko to krivico popravijo službene starostne doklade. Če se bo zdaj premestila delovna oseba zaradi zmanjšane delosposobnosti k lažjemu delu, ki zahteva manj skrbi, a je zato tudi slabše plačano, bo imela vsled pripadajočih ji starostnih doklad le še višjo plačo, kakor v dotičnem oddelku zaposlene mlajše delovne osebe. Prepreči se pa s tem tudi, da bi bile take delavke oškodovane pri svoji proviziji, ker se tudi starostne doklade vpoštevajo pri zaračunanju provizij. Drugo vprašanje je seveda, če je s tem že tudi vse urejeno.

Žalostno dejstvo je, da obsega preosnova več napak kakor ugodnosti. Glavne pomanjkljivosti so: velikansko število krajnih stopinj, plačilnih stopinj in nizke plače osobito pri delavcih. Nadaljnje pomanjkljivosti so še: neupravičena uvrstitve v prenizko plačilno stopinjo, zvišanje dela itd.

Če je že pet krajnih razredov preveč za službene starostne doklade, je gotovo uvrstitvev tobačnih režijskih uradov v dvanajst krajnih stopinj predekosežno. Tobačne tvornice so uvrščene v razrede in stopnje takole:

Krajni razred	Krajna stopnja	Število tvornic v tej stopnji
V	3	1
IV	4	3
IV	5	3
IV	6	10
III	7	3
III	8	2
III	9	3
II	10	1
II	11	2
II	12	0
I	13	2

Ostali režijski uradi niso tako važni. Navedena preglednica nam kaže, da so največ tvornic uvrstili v nižje krajne stopnje. V IV. krajnem razredu samo je 16 tvornic. Ne da preiskujemo, če je res utemeljeno, da so uvrstili te tvornice v tako nizke stopnje, kaže že seznam, kako potrebna da je izprememba.

Popolnoma bi zadoščalo, če obstajajo za starostne službene doklade štirje krajni razredi in da se plače vsakega krajnega razreda razdele v dvoje stopinj, tako da bi poleg štirih krajnih razredov obstajalo še osem krajnih stopinj. Ta razdelitev je dovolj dalekosežna, da se

vpoštevajo krajne razmere, kar je gotovo potrebno, ker ni prav, da se tako specializira in da zaradi te razcepljenosti obstaja poleg 12 krajnih še 18 plačilnih stopinj.

Ni potrebno podrobno dokazovati, da so plače po tobačnih tvornicah prenizke. Tudi ni potrebno, da se vzdržujejo še naprej velike plačilne razlike, ki so dozdej obstajale. Ni zato preveč zahtevano, da naj znižajo 18 plačilnih stopinj, ker bi popolnoma lahko izhajali z dvanajstimi, ker je tako še vedno dovolj specializirano, ker raznoličnost plač je ostanek dosedanjih razmer, katerih ni treba večno vzdržati.

Glavno ravnateljstvo samo pripoznava, da sedanja razdelitev ni vzorna in da so potrebne izboljšave. Zato je tudi priglasila sedanjo preosnovo kot začasno in jo hoče šele bodoče leto končno določiti. Dasi se s tem strinjamo, moramo naglašati. Tudi potem ne more ostati preosnova za večne čase, marveč se morajo od časa do časa plače revidirati, morebiti vsako tretje leto.

Ta zahteva se zelo lahko zagovarja. Sedanje delovne razmere so prehodne. Delo po tobačnih tvornicah se hitro izpreminja in novosti tudi bodoče leto še ne bo konec. Raznovrstne reforme zelo vplivajo na delavske pogoje, kar se mora tudi glede na plačo vpoštevati. Po dosedanjih izkušnjah se pa tudi z narodnogospodarskega stališča lahko trdi, da se bodo morale plače revidirati, da bodo odgovarjale izpremenjenim življenjskim razmeram. Iz obrazloženih razlogov je jasno utemeljeno, da se morajo plače od časa do časa preosnovati, in sicer vsaj vsaka tri leta.

Nekaj se ne sme prezreti. Zdaj še cela preosnova ni izvedena, ker se bodo starostne službene doklade popolnoma izplačale šele leta 1916. Do tistega časa bodo večinoma vse delovne osebe že izboljšale svoje plače. Naprej lahko sodimo, da do tistega časa ne bodo znižali plačilnih in krajnih stopinj, kakor se je zgoraj obrazložilo, ker se bo glavno ravnateljstvo sklicevalo na proračunske težkoče. S tem moramo računati, zato moramo svoje zahteve tako staviti, da se lahko izpolnijo brez posebnih težkoč in da se le odpravijo najbolj kričeče pomanjkljivosti. Pred končno ureditvijo leta 1912. naj se zato izvede:

Opuste naj se nižje plačilne stopinje tako, da v nje uvrščene delovne osebe uvrste v višje stopinje.

Predvsem naj se uvrste v višje stopinje delavke 1. in 2. stopinje. Najnižja plača delavk naj se določi s 3. stopinjo. Delavci v časni plači so uvrščeni od pete stopinje naprej. V tej skupini sta plačilni stopinji 15 in 16 prazni; ne delalo bi nikakih težkoč, če se delavci uvrste dve stopinji višje, ker bi se tako nekoliko povišale temeljne plače delavcev, ki so sramotno nizke. Samoobsebi umevno bi se morali tudi ozirati na delavstvo v gedingu.

Obe navedeni reformi bi lahko izvedla tobačna režija že začetkom leta 1912., da bi ne imela nikakih proračunskih težkoč in da bi se pripravila končna presnova za leto 1913. Začetkom leta 1913. naj se nato 12 plačilnih stopinj zniža na 8, tako da bi se odpravile najbolj kričeče pomanjkljivosti. Nadalje naj se l. 1913. opusti krajni razred petih službenih starostnih doklad, kar bi ne delalo nikakih težav, ker je uvrščena v ta razred le ena tvornica in trije nakupovalni tobačni uradi.

Glede na v plačilni razpredelnici navedenih plač vlada med delavstvom zato velika nejasnost, ker se te plače velikokrat ne vjemajo z dejanskimi plačami. Glavno ravnateljstvo je izjavilo: V vsaki plačilni stopinji navedene plače so najvišja plača dotične stopinje in istočasno najnižja plača višje stopinje. Kljub navedenemu določilu je ostala še marsikaka pomanjkljivost, ker znaša v mnogih slučajih plača še manj kakor plača nižje stopinje.

Da se to odpravi, ni druge poti, kakor da se proglase za vsako plačilno stopinjo določeni zneski kot najnižje plače, kot najvišja meja pa plače višje plačilne stopinje. Tako bi dobili res temeljne plače in večjo jasnost. Kako so velike razlike, nam kažejo uspehi naših tozadevnih poizvedb, ki sicer ni popolen, a le dovolj jasno kaže položaj.

Razloček plače med dejansko in temeljno plačo.

Časna plača delavcev 9 tvornic, 35 slučajev	Geding plača delavcev 8 tvornic, 28 slučajev
Izguba na plači	Izguba na plači
do 50 v 13 slučajev	do 50 v 7 slučajev
" 100 " 8 "	" 100 " 8 "
" 150 " 8 "	" 150 " 2 slučaja
" 200 " 2 slučaja	" 200 " 2 "
" 250 " 2 "	" 250 " 3 slučaj
" 300 " 1 slučaj	" 300 " 2 slučaja
" 350 " — "	" 350 " 2 "
" 400 " 1 "	" 400 " 2 "

Časna plača delavk 9 tvornic, 30 slučajev	Geding plača delavk 14 tvornic, 130 slučajev
Izguba na plači	Izguba na plači
do 50 v 13 slučajev	do 50 v 112 slučajev
" 100 " 7 "	" 100 " 39 "
" 150 " 3 slučaj	" 150 " 21 "
" 200 " 1 slučaj	" 200 " 13 "
" 250 " 4 slučaj	" 250 " 5 "

Vseh slučajev 283.

To dokazuje popolno upravičenost obrazložene želje.

Drugo vprašanje, ki se mora tudi takoj rešiti, je vprašanje o osebnih dokladah. Žal, da tudi glede na te nimamo popolnega pogleda, a po nekaterih slučajih se lahko pokaže obseg osebnih doklad.

Tvornice	Slučajev	Osebnih dokladov do h
9	51	50 tedensko
9	21	100 "
5	7	150 "
3	4	200 "
1	2	250 "
—	—	— "
2	2	350 "
1	1	400 "
1	1	500 "
1	1	600 "
1	1	nad 700 "

Osebnih dokladov so načelne važnosti, ker se hoče z njimi doseči, da dotična delovna oseba po nižje določeni temeljni plači ne sme trpeti škode. Po reformi se to ne bo zgodilo, ker bodo osebne doklade odpravile službene starostne doklade. Kaj da to pomeni, kaže sledeči zgled: V Sternbergu so dobile delavke v kartonaži najvišjo plačo 17 K 60 vin., prej so pa zaslužile 20 K 08 vinarjev. Kot osebno doklado so jim dali difference 2 kroni 48 vin. Ta osebna doklada pa pomenja, da bo morala imeti kartonažna delavka 1. januarja 1913 17 službenih let, da bo dosegla prejšnjo plačo. Tako se pa godi tudi drugim. Če se hoče izvesti načelo, da po reformi ne sme biti nihče oškodovan, se mora pustiti osebna doklada delavcem in delavkam v popolnem obsegu, kakor se jim tudi mora dati popolna službena starostna doklada. To je edina pot, če hočemo biti pravični.

Nadalje se pa morajo odpraviti še druge krivice glede na uvrstitev v plačilne stopinje, kar se bo pa razmotrivalo še v razpravi.

Omenjati se tudi mora, da so v velikih slučajih tako povišali delo, da je dotičniki ne morejo izdelati.

Kratko je s tem obrazloženo, kaj da nam je doneslo Novo leto in kakšno stališče da zavzemamo. Glavne obrise smo podali, kaj da nameravamo letos pred-

Dr. Ivan Šusteršič, odvetnik v Ljubljani

zapišite na glasovnico ob državnozborski volitvi, ki stanujete v ljubljanski okolici. Agitirajte pridno za svojega prvoboritelja, načelnika Slovenske Ljudske Stranke!

lagati glavnemu ravnateljstvu glede na reformo plač. Drugo lahko sklepamo bodoče leto na glavni skupščini naše Zveze.

Ogledati si tudi moramo, česa nam Novo leto ni prineslo. Razven regulacije plač skoraj nič. Zato se morajo zopet obnoviti lani predlagane želje.

Kakor bo pokazala razprava natančneje, so po marsikaterih tvornicah tako zvišali delo, da ga delavstvo ne more izvesti. Vzrok, zakaj se je to zgodilo, je pač ta, ker so po nekaterih tvornicah res več naredili in si je mislilo glavno ravnateljstvo, če ti morejo, to store lahko tudi drugod.

Glede na službene starostne doklade se mora tudi natančno določiti, kdaj in kdo sme odvzeti službene starostne doklade, da se to ne bo zlorabljalo.

Poročila in želje krajnih skupin.

Plö d e r l (Linc) pritrjuje v polnem obsegu Ullreichovim izvajanjem. V pripravljavnici smodk, v zavijalnici, v fabrikaciji, pri kartonaži in v zavijalnici cigaret je predpisano delo tako visoko, da se ne more zmagati. Ravnotako je pri zavitkih in v farikaciji tobaka, pri presejalcih in mlinarjih. Pri nekaterih vrstah smodk so zvišali delo za več sto kosov, pri nekem stroju pa tedensko kar od 750.000 na 900.000. Zelo se tudi želi, naj se odpravi prečitanje (Verlesung) po nekaterih oddelkih. Mesto prečitanja naj rajše vpelejejo tako avtomatično uro, kakor jih imajo uvedene v velikih zasebnih podjetjih, kjer vsak delovna oseba, ko pride na delo, to na pokazanem ji mestu označi.

Glede na plače so prikrajšani delavci nasproti delavkam pri splošni manipulaciji. Delavec tu zasluži manj kakor delavka. Postreščkinja etiketarskega in bandolierskega stroja je uvrščena v stopinjo pometalk. Rezači tobaka v pripravljavnici tobaka (Rauchtabakvorrichtung) ne morejo doseči svoje temeljne plače, ravnotako ne »kvečerji« in brusilci (Messerschleifer). Brusači so bili prej v tedenski plači, zdaj so v gedingu in zaslužijo manj kakor prej. Leta 1910. so zaslužili tedensko 30 kron, zdaj pa zgolj 22 K 50 vin., dasi nič manj ne delajo. Z osebno doklado se jim plača izenači, da ne trpe škode. Pri strojnih ključavničarjih se izenačuje dejansko s temeljno plačo s približno 6 kronami osebne doklade, kar se dogaja tudi pri drugih kategorijah. Oseb-

ne doklade znašajo pri nas od 60 vin. do 6 kron.

Prezemalk je bilo prej pri enem stroju pet, zdaj so le štiri, a višine dela niso nič znižali, marveč je še zvišali, in sicer do 150.000 kosov več kakor zadnji dve leti. Prezemalke zato zahtevajo, da se njih število poviša na staro število, pet prevzemalk (Übernehmerin) pri enem stroju.

Glede na službene starostne doklade slove besedilo odloka glavnega ravnateljstva, da se bodo podeljevale ob zadovoljivem službovanju. To določilo se lahko zelo raztegne. Kaj to pomenja »zufriedenstellende Dienstleistung«? Nič se ne pove, kdo da naj to nadzira. Službene starostne doklade naj bi se tudi zaračunale ob boleznih in ob dopustih.

Ullreich želi, naj bi se razpravljalo tudi o prostem pustnem torku, ker glede na prosti pustni terek ni delavstvo enakih misli.

Blien (Halajn) naglaša, da so plače prenizke. Izdelovalci zabojev zaslužijo tedensko zgolj 13 kron, ko bi morali zaslužiti najmanj 20, dasi so mlajši delavci. Ravnatelj vedno naglaša, da jim ne more več dati, ker so mladi delavci. A če delo napravijo, naj jih tudi boljše plačajo. Potrebna je tudi vzpenjača, ker mora vse nositi v tretje nadstropje, kakor tudi vodovod. V pripravljavnici naj bi se znižalo delo. Naj se ne zapostavljajo starejše delavke.

Ullreich poroča o pismeno došlihalajnskih zahtevah.

Satler (Linc) želi tedensko plačo v pripravljavnici (Vorrichtung) in skladalnici (Verpackung). Neki uradnik v Lincu je sam izjavil, da je to mogoče. Pritožuje se o veliki množini nakazanega dela cigaretnim števkam. Glede na zaposlavljanje plač števkam smo vložili prošnjo in so bile nato glede na plače uvrščene v isto vrsto s prevzemalkami.

Mück (Zvezino načelstvo) naglaša, da so bili svojčas tudi sleparji v gedingu. V Ottakringu so glede na izdelano delo preslabo plačani. Delati morajo tudi za druge, tehtati, delati pri fabrikaciji in zlagati blago v zaboje. Zato naj jih tako plačajo, kakor se plačajo skladalci smodk.

Puchalka (gališka zvezna društva) naglaša, da so uvrščene gališke tvornice v najnižje krajne in plačilne

Delavci! Delavke!

Agitirajte, da bo združena vedno večja armada v Avstrijski kršč. tobačni delavski zvezi

stopnje, dasi je tudi v Galiciji neznosna draginja živil. To so storili zato, da se onemogoči tobačno delavstvo kulturno dvigniti. Vdovam in sirotam rajnih tobačnih delavcev nič ne plačajo. Radi bi tudi imeli dopust, ki naj bi se pričel s tremi leti od tri do štirinajst dni. Delavci naj tudi prej postanejo stalni. V Zablotowu niso delavci deset do dvajset let stalni. Če umre kak nestalni delavec, svojci ne dobe mrtvaščine. Mnogokrat ne dobe nestalni delavci nobene bolniške podpore. Posebne razmere vladajo v Zablatowu, kjer imajo celo sezijske delavce in tud idelavke s slabimi plačami, ki jih niso povišali že pet let. Kadar sprejemajo sezijske delavce in delavke, jih preiščejo zdravniki. Če je kdo bolan ali delavka nosna, ne dobi dela, dasi dela kot sezijski delavec ali delavka že deset ali dvajset let v tvornici. Sezijski delavci in delavke tudi nimajo pravice do bolniške podpore, dasi plačujejo prispevke bolniški blagajni.

V Monasterzyski prosijo nestalni delavci tudi za boljše zdravila in za boljše zdravljenje, kakor tudi v Zablotowu. V Zablotowu prosijo tudi za kopalnico. — Imamo tudi po organizaciji ustanovljeni otroški vrtec za otroke tobačnih delavk, a tobačna režija ga nič ne podpira.

Ullreich želi, naj se o galiških razmerah vrše še nadaljnje poizvedbe.

Wiltschnig (Celovec se pritožuje, ker je predpisana tako velika množina dela v celovski tvornici, osobito prevzemalkam. Želeti bi bilo, da se delo zniža. Tudi so delavci glede na draginjo preveč zaostali v plačah. Niti temeljnih plač ne dosežemo, dasi so prenizke. Prevzemalkam je določena temeljna plača 19 K 30 h, dejansko se pa izplača 17 K 30 h.

Pri cigaretnih strojih žele enake plače pomočnice in odnašalke (Ablegerinnen).

V cigaretnem strojnem oddelku stoji 16 strojev in en sam aparat za zračenje. Nujno je potreben rugi aparat. Nočni čuvaji žele uniforme. Pustno popoldne je bilo vedno prosto in plačano. Prosto je bilo sicer tudi letos, a plačano ne.

Ullreich govori o zadevah nočnih čuvajev v Celovcu in v Ottakringu. Nočna službena doklada čuvajem bo težko dosegljiva, ker gre pravzaprav zgolj za povišanje plače.

Breitkopf (Sternberg) želi, naj se pomaknejo prevzemalke v višjo plačilno

stopnjo. Pri kartonaži morajo tlačilke (Presserinnen) ravno toliko napraviti kakor tlačilci (Presser), a so kljub temu slabše plačane.

Wasserböck (Ottakring). Preosnova plač in delovnih razmer nas je temeljito razočarala. Veliko kategorij je, ki izkazujejo 8 do 12 K osebnih doklad. Ne verujem, da bi se kje druge dosegle osebne doklade tako višino, kakor pri nas. Pripravljalnica hoče tedensko plačo. Boljše bi bilo, da se zniža delo. Govorilo se je tudi o nočnih čuvajih. Pri nas imajo nočni čuvaji rumen trak na roki kot znamenje. Važnejše kot uniforma je zanje, da se jim izboljša gmotno stanje. (Po uniformi, ki jo da erar, se tudi izboljša gmotno stanje. Op. ur.) Delavci so bili v plačilne razrede krivično uvrščeni. Bolniška postrežnica je v nižji stopinji, kakor kuharica. Ravno tako je pri strežnikih vzpenjače. Velika odgovornost se nam je naložila. Kmalu bodo od nas zahtevali, da bomo morali znati toliko, kolikor znajo mehaniki. Nimamo paziti zgolj na eno vzpenjačo, marveč na več, in če se kaj pripeti, smo mi odgovorni. Uvrstili so nas pa v stopnjo, v kateri so delavci pri stranišču in čistilci pljuvalnikov.

Lemoch (Hajnburg) izjavi, da so tudi v Hajnburgu temeljne plače veliko prenizke in da je tvornica uvrščena v prenizki krajni, tretji razred. Pod temeljno plačo so uvrščeni masači, dasi so izučeni profesionisti, ker mora imeti vsak masač izpričevalo, da je izučen ključavničar. Vpraša, zakaj da se je letos ustavil dopust do 1. julija. To se pač pojasniti s tem, ker pričakujejo letos veliko naročil zaradi dne 1. julija 1911 povišanih cen tobaku in smodkam.

Treitner (Cvitava). Glavna naša zahteva mora biti, da se zvišajo temeljne plače. Malone po vseh tvornicah se pritožujejo, da so temeljne plače prenizke in da se še te ne dosežejo. Službene starostne doklade naj se ne določijo po tistem koledarju, ki ga navaja regulativ službenih starostnih doklad. Pritožuje se, ker glavno ravnateljstvo ne rešuje hitro prošenj za vpokojenje.

Glede na napredovanje na boljša mesta vlada velika »šlamparija«, ker se prezirajo starejše delavke.

Delavci so pri nas izjavili željo, naj se jim dovoli popolna renta že po 25 službenih letih, ker pozneje vstopijo v tvornico kot delavke. V to 25letno službeno

Ste li član „Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva“? To društvo je naše. Zato ne pristopajte nobeni drugi konsumni zadrugi kakor „Prvemu ljub. del. kons. društvu“.

dobo naj se seveda vštejejo tudi vojaška leta.

Odpravi naj se tudi prečitanje (Ferlezunga).

Ne vem, če se tudi drugod dogaja, a pri nas morajo delavci in delavke, kadar gredo v pokoj, vrniti očala.

Bauer (Fürstenfeld). Pri nas je v pripravljavnici smodk 20 delovnih moči premalo. Tudi pri nas ne dosegajo plače temeljnih plač. V splošni manipulaciji znaša zdaj plača tedensko 14 kroñ. Od strežnika vzpenjač se veliko zahteva. Električnih vzpenjač je devet, strežnik en sam, ki dobi dnevno plačo 2 K 80 h.

V Fürstenfeldu bi bilo prav, da se napravi tvorniška kopalnica. Občina se je pečala s tem, da se zgradi kopalnica, ki bi bila namenjena tudi tobačnemu delavstvu. Mi smo nasprotovali, ker bi imeli tvorniško kopalnico brezplačno v uporabo. Nasprotujemo, da bi se odpravilo prosto popoldne pustni terek. Govornik se pritožuje, ker volijo letos v bolniški blagajni delavstvo, ki ju hočejo vpokojiti, kar škoduje financam bolniške blagajne.

Heitman (Novi Jičin) se pritožuje, ker so številke oškodovane v primeri s prevzemalkami. Pri »Roll«-strojih so delale n. pr. številke nad petnajst let, zdaj so postale številke, ko so prej vedno upale, da postanejo prevzemalke. Za odpravo prostega popoldneva pustni terek bi bili le, če bi se dal za to prost dan 18. avgusta kot cesarjev rojstni dan.

Ziffer (Novi Jičin) se pritožuje, ker morajo tehtalke dvigati tudi težke stvari in prosi, naj se tehtalke uvrsti v stropnjo prevzemalk. Govornica navaja neki slučaj v Novem Jičinu. Neka delavka je z odmorom delala v tvornici 38 let, a zaračunalo se ji je v provizijo zgolj 18 let. (Takih slučajev je bilo v Ljubljani že veliko, a se ni moglo kljub večkratnim intervencijam poslancev, n. pr. dr. Kreka že pred 13 leti, nič doseči. Op. ur.)

Krhne (Ljubljana). Naše želje smo že izročili »Zvezi« s pismeno spomenico. Gotovo je, z novo regulacijo se je napravil začetek in se je odpravila marsikatera napaka. Ne more se pa tajiti, da je marsikaj izostalo in da se je marsikatera napaka pojavila šele z novo regulacijo. Ker je pa sedanja reforma zgoljčasna, dokler ne izidejo definitivne določbe leta 1913, moramo zato naše upravičene za-

hteve do takrat uveljavljati, da se bodo ozirali nanje.

Predlagali smo sledeče: Kakor se je splošno naglašalo, so postavljene temeljne plače veliko prenizko, ni je, kakor v mnogih slučajih prej. Obžalovati se tudi mora, ker se je ljubljanska tvornica uvrstila v prenizko krajno stopinjo. Nikjer niso tako visoka stanovanja kakor v Ljubljani, če jih primerjamo s tistimi kraji, ki so uvrščeni v deveto krajno stopinjo. Dela v vseh kategorijah preveč zahtevajo; osobito pri smodkah in svalčicah, v kartonaži in pri stiskačih (Preser). Delo se mora znižati. Tudi pri nas se zastavljajo starejše delavke. Osobje pri strojih mora biti prej v tvornici, kakor drugo delavstvo, zato naj se primerne oškoduje. Kakor pri krajnih stopinjah tako se je tudi pri krajnih razredih uvrstila Ljubljana prenizko. Pravično bi bilo edino, če se uvrsti Ljubljana mesto v tretji v drugi krajni razred. Mnogi komaj čakajo leto 1916, da bi dobili popolno službeno starostno doklado. Zato pa, da tudi kaj dobe, naj se določi, da dobe tisti, ki se vkoje zaradi visoke starosti ali zaradi bolezni, če imajo že 25 službenih let, službenim letom primerno starostno doklado.

Preksch (Bavč). Tudi mi želimo, da se naša tvornica uvrsti v višji plačilni razred. V splošni manipulaciji so zdaj delavci na slabšem, kakor so stali prej. Slabo plačani so tudi delavci na dir, ki dovlačujejo blago. Dobe 16 K 20 h, a dobiti bi morali 20 K 40 h tedensko. Eden teh delavcev se uporablja tudi kot rezalec tobaka. Delo je tudi povsod previsoko odmerjeno, osobito v cigarni fabricaciji in skladalnici. Na pustni terek želi delavstvo delati in želi, naj se da namesto ta dan prosto kak drugi dan. Delavke v Bavču morajo za snaženje prinesiti posode z doma seboj. Pri glavnem ravnateljstvu se je vložilo že 22 prošelj, ki se tičejo takih delavk, ki so prekinile službovanje. Prošnje še niso rešene. Stanovanj v Bavču zelo primanjkuje. Če se hoče kaka delavska rodbina preseliti, ne dobi stanovanja, osobito, če so otroci. Hišni posestniki, večinoma kmetje, zahtevajo, da morajo delavci pri njih jemati mleko, če tega ne store, jim odpojejo. Po 9 kron mesečno podraže stanovanja. Celo mrtvašnico že ponujajo kot stanovanje, a vanjo noče nihče iti.

Delavci! Delavke!

Pazite, da pristopijo mladi, novi delavci in delavke „Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi“.

Schaller (Schwaz) tudi naglaša, da so v Schwazu tem. plače prenizke; pri gedingu se pa zahteva preveč dela. Tudi v Schwazu se zapostavljajo starejše delavke. Schaller odločno naglaša potrebo, da se izdela nov delovni red. Dasi so temeljne plače nizke, se niti ne dosežejo. Strežnik kopalnice n. pr. ima tedensko plačo 15 kron 40 h, po temeljni plači bi pa moral dobiti 17 K 20 h.

Jakadofsky (Hajnburg) zahteva, naj se izenačijo stiskači (Preser) in njih pomočniki. Splošno so tudi v Hajnburgu temeljne plače prenizke, ker vlada tu nič manjša draginja, kakor n. pr. v Lincu. Nima nič zoper to, če se da 18. avgusta mesto pustnega torka popoldne prosto.

Maier (Ottakring) graja, ker morajo nočni čuvaji tudi metati sneg, če ponoči sneži. Stvar se pa težko izpremeni, ker se ponoči težko dobe ljudje, da bi odmetavali sneg.

Kment (Ottakring) želi odpravo prečitaju in odpravo tretje skupine v pripravljavnici smodk.

Fankhauser (Švac) poroča, da se v pripravljavnici in skladalnici zahteva preveč dela.

Trubrig (Novi Jičin) se pridruži Kmentu glede na odpravo tretje skupine v pripravljavnici smodk in poroča, da se tudi od rezalk preveč zahteva.

Plöderl (Linc) izjavlja, da so v Lincu glede na pustni torek nevtralni. Odločili bi se pa tudi za 18. avgust, če bi se stvar napravila. Kopalnice tvornica še nima. Tedenska plača je mogoča.

Dalla-Brida (za Sacco) se pritožuje, da se tudi v Saccu glede na uvrstitev v krajne stopinje ni pravilno postopalo. V Saccu je ravno taka draginja, kakor v Švacu. Delavci splošne manipulacije so na slabšem, kakor so bili prej stali. Delavke morajo v Saccu brez vsake odškodnine skoraj vsaki delati čez določeni čas. Tudi se zahteva preveliko delo.

Treitner (Cvitava) govori zaradi prevzemalk in števk. Zlagalka so upale, da postanejo prevzemalk, osobito tiste, ki so že pomagale prevzemati, marveč zgolj števk. Plača števk je pa zdaj nižja kakor zlagalk, vsled česar so zapostavljene in vlada zato velika nevolja. Če se že opusti naslov, naj se vsaj plača izenači s plačo prevzemalk. Trdi se, da je delo lažje, kar pa ni res.

Pomočnice pri cigaretne strojih zahtevajo, naj se jim izenači plača z odlagalkami. Zdaj znaša razloček v plači 88 vin. Izboljšalo se ni nič ne prevzemalkam in ne števkam. Tudi v zlagalnici se ni nič izboljšalo, pač se je pa delo povišalo za 3000.

Bauer (Fürstenfeld) zahteva, naj bodo bolniški očetje enaki paznikom z mesečno plačo. V pripravljavnici se želi tedenska plača.

Breitkopf (Sternberg) želi, naj bi se prošnje za vpokojitve prej reševale. Neka delavka s 30 službenimi leti čaka že eno leto na vpokojitev. Prej je delala že eno leto v neki dunajski tobačni tvornici, kjer jo niso vodili, zdaj ji pa hočejo ta leta črtati.

Gostinčar (Ljubljana) govori o regulaciji plačilnih in delovnih razmer, o solnčnih in senčnih straneh in o najvažnejših zahtevah tobačnega delavstva. Zahteva, naj se zniža delo. Glede na stanovanjska vprašanja kaže na po poslancu Kunschaku predloženi predlog v zbornici. Končno poziva govornik k živahni agitaciji in organizaciji, ki edino more izboljšati stanje tobačnega delavstva.

Dalla Brida (za tvornico v Rovinju). Tudi rovinjska tvornica je uvrščena v prenizko krajno stopinjo. Plače mnogokrat ne dosežejo niti temeljnih plač. Delo so osobito v cigaretne pripravljavnici in zlagalnici zdatno zvišali. Govornik se pritožuje, ker ravnatelj organizacije ne pripoznava.

Končno naglaša Ullreich, da je obširna razprava načelno vse potrdila, kar je naglašal v svojem poročilu. Želje se bodo upoštevale v spomenici. Želi, da kadar bo centrala zopet razpošiljala vprašalne pole, naj se tvarina skrbneje nabira, kakor se je to zgodilo zdaj.

Prvi dan konference se je zaključil ob sedmih zvečer.

× × ×

Drugi razpravni dan.

Sejo otvori tov. Woprawil ob pol desetih dopoldne. Tov. Ullreich poroča

o organizacijskih vprašanjih.

Govornik pred vsem še enkrat želi, naj se v bodoče vprašalne pole natančno izpolnijo in izpopolni zaupništvo. Gleda

Ali imate naročeno „Našo Moč“? Vsaka naša delavka, vsak naš delavec bi moral biti naročen na njo!

naj se na to, da se pridobe tudi mlade delavke organizaciji. Volitve po posameznih tvornicah so pokazale, da se mora poživeti agitacija. Posebno je potrebna agitacija od osebe do osebe.

Poročilu sledi daljša razprava, ki so se je udeležili: Plöderl (Linc), Schäfer (Dunaj), Treitner (Cvitava), Lemoch (Hajenburg), Bauer (Fürstenfeld), Pretsch (Bavč), Krhne (Ljubljana), Schaller (Švac), Trubrig (Novi Jičín) in Dalla Brida (Sacco).

Poslanec Kunschak je pozival na živahno agitacijo in organizacijo. Zlasti strokovno glasilo naj člani natančno čitajo. Hoče tudi še naprej krepko delati za koristi tobačnega delavstva. V deputacijo glavnemu ravnateljstvu so bili odposlani:

Plöderl (Linc), Bliem (Halajn), Breilkopf (Sternberg), Crevatin (Rovinj), Blejec (Ljubljana), Schaller (Švac), Heitman (Novi Jičín), Pretsch (Bavč), Lemoch (Hajenburg), Dalla Brida (Sacco), (Ullreich (Zveza).

Ob štirih popoldne se je zaključila konferenca.

Naša „Zveza“ za izboljšanje stanovanj.

Avstrijska krščanska tobačna zveza je predložila državnemu zboru prošnjo glede na delavska stanovanja. Podpisalo jo je v 21 tvornicah 13.000 delavcev in delavk, 48 odstotkov vsega delavstva, ki je zaposleno po tobačnih tvornicah.

Peticija slove:

Visoka zbornica!

Podpisani delavci in delavke c. kr. tobačnih tvornic prosijo, naj se prejkomogoče reši predlog poslancev Kunschaka, Anderleja, dr. M. Mayrja, Frančiska Fuchsa

in tovarišev glede na zgradbo delavskih hiš tobačnemu delavstvu.

Tvornica	Zaposlenih l. 1909	Podpisalo	Odstotkov vsega delavstva
Bavč	1001	672	67.1
Budjevice	1631	393	24.0
Fürstenfeld	2138	868	45.0
Hajenburg	2451	1126	45.9
Hallein	543	338	62.6
Celovec	1025	306	29.8
Krakov	1076	630	58.9
Ljubljana	2340	1516	64.7
Linc	1070	695	64.9
Novi Jičín	1448	1053	72.6
Sacco	1733	336	19.3
Schwarz	1172	722	61.6
Stein	491	368	74.9
Dunaj-Otakring	1261	554	43.9
Dunaj-Rennweg	379	182	48.0
Rovigno	1126	959	84.7
Monasterzyska	1131	425	37.5
Zablotow	852	328	37.3
Cvitava	1261	972	77.0
Landskron	1759	216	12.1
Sternberg	1576	465	29.5
27.465			13.114
			34.7

To je lep uspeh „Zvezin“, dasi so nagajali kolikor so le mogli socialni demokrati.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 4 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo
„Naše moči“
Kopitarjeve ulice šte. 6.

Dr. Ivan Šusteršič,

odvetnik v Ljubljani,

zapišite na glasovnico ob državnozborni volitvi, ki stannjete v ljubljanski okolici.
Agitirajte pridno za svojega prvoboritelja, načelnika Slovenske Ljudske Stranke!